

Ášj vilÁjgot adott: TengerÁsz Henrik

Hozzáadta: lakosm

2004. október 20. Szerda 19:32

Utolsó frissítés 2009. május 04. Hétfő 20:49

A tőkales herceg - mondhatnánk ÁletmÁve Ás egyÁnisÁge alapján a portugÁliai Henrik infÁnsra, noha a kortÁj nem Át, hanem a kÁsÁbbi II. JÁnos kirÁlyt illetÁk e hÁ-zelgÁ elnevezÁssel. Mi TengerÁsz HenrikkÁnt tartjuk Át szÁ elismerÁssel adÁzva a nagy eurÁpai expanziÁ kezdeti szakaszÁban jÁjtszott, legendÁkkal is bÁsÁgesen Ávezett szerepÁnek.

A kÁnyvnyomtatÁs feltalÁlÁsa, a naprendszer feltÁrkÁpezÁse, valamint Amerika felfedezÁse Áj tÁvlatokat mutatott a emberisÁg tÁrtÁnetÁben. De vajon ÁletÁkben megillette-e a tettÁkhÁz mÁltÁ dicsÁsÁg a haladÁs hÁrom Át Gutenberget, Kopernikust Ás Kolumbuszt? Vagy csak a kÁsÁbbi szÁzadok emeltÁk Áket a kultÁrhÁroszok sorÁjba?

A 15. szÁzad hallatlan felfedezÁsei bearanyoztÁk a kÁzÁpkor vÁgÁt jelzÁ mintegy szÁj esztendÁt, s megnyitottÁk Ájkor kapujÁit. Ám Gutenberg tÁnkrement, Kolumbusz pedig meghalt anÁlkÁl, hogy tudta volna: egy Áj vilÁjgot fedezett fÁl, amely mÁg csak a nevÁben sem ÁllÁ-tott emlÁket az akaratlan konkviztÁjornak.

A sors talÁjn mÁg Kopernikushoz volt a legkegyesebb, hiszen Á 1543-ban a halÁlos ÁjgyÁjn megpillanthatta Álete fÁ mÁvÁnek, Az Ági kÁrpÁlyÁk mozgÁsÁjÁ Árott kÁziratÁnak kinyomtatott pÁldÁinyÁit. BÁr a teljes gyÁzelmet szÁ kÁvetkezÁ ÁvszÁzad hozta meg: ekkor mÁr senki sem vonta kÁtsÁgbe, hogy a FÁld gÁmbÁlyÁ, s ezt a tÁny Kolumbusz ÁtjÁval igazolva is lÁttÁk.

A 15. szÁzad derekÁjn EurÁpa egyre nagyobb gyanakvÁssal Ás fÁlelemmel figyelte a megerÁsÁdÁ oszmÁjn birodalom terjeszkedÁsÁt. A korÁjbi szÁjrazfÁldi kereskedÁutak, amelyek a "mesÁs Keletre" vezettek, veszÁlyessÁ vÁltak. A portugÁl trÁnÁrÁkÁs, TengerÁsz Henrik fejÁben szÁletett meg elÁszÁr a gondolat: tengeri Áton, Afrika megkerÁlÁsÁvel ÁrjÁk el a hÁtsÁ-indiai szigetvilÁgot, a fÁszerek hazÁjÁit. Á tervezte Ás ÁpÁtette az elsÁ karavellÁkat, a hosszÁ tengeri hajÁzÁsra alkalmas, hÁromÁrbocos, hÁromszÁg vitorlÁs, karcsÁ, fordulÁkony, gÁmbÁlyÁ-tett fenekÁ, tÁkesÁlyos hajÁkat. A portugÁl tengerÁszeknek sikerÁlt az irÁjnyÁ mutatÁjÁt Ágy rÁgÁzÁ-teniÁk, hogy az mindig vÁz- szintesen Ájlljon Ás pontosan mutassa az irÁjnyt. A korabeli tÁrkÁpek ismeretÁben azonban TengerÁsz Henrik terve megvalÁsÁthatatlannak lÁjtszott: mÁg abban a tudatban Áltek, hogy AfrikÁt nem lehet kÁrÁlhajÁzni.

Kolumbusz KristÁf amikor vÁgighajÁzta a portugÁl fennhatÁsÁj alÁ tartozÁ guineai partvidÁket, eltÁkÁlte, hogy nyug felÁ hajÁzva, a nyugati tengeri Áramlatok segÁtsÁgÁvel kÁzelÁ-ti meg az indiai partokat, s a keleti ellenÁramlattal pedig kÁnnyedÁn visszatÁr EurÁpÁba. A tudomÁny megfelelÁ feljegyzÁsekkel rendelkezett a szÁljÁrÁsrÁ, s ezeket a megfigyelÁseket Kolumbusznak volt alkalma ellenÁrizni Ás kiegÁszÁ-teni afrikai Átjai sorÁjn. Volt azonban ebben a tervben egy rendkÁvÁl bizonytalan pont: a FÁld gÁmbÁlyÁ, Áim azt senki sem tudta, mekkora is ez a gÁmb? Ezen ismeret hiÁjnyÁban tehÁjt mondhatni, kalandor vÁjllalkozÁs volt KolumbuszÁ! SzÁjmÁ-tÁsok voltak ugyan, mint ahogy ezek alapjÁjn tÁrkÁpek is kÁszÁltek, de adataik csak becslÁsen alapulhattak.

A becsÁlt tÁjvolsÁgot aztÁjn az ambÁ-ciÁzus hajÁs kÁpzelete tovÁjbb rÁvidÁ-tette, Ágy pedig elÁrhetÁnek tÁnt a tÁ cÁl: JapÁjn Ás az IndiÁk. "ÁriÁsi hiba folytÁjn ÁriÁsi felfedezÁs" - vÁlte Jean Baptist Anville, a 18. szÁzadi francia fÁldrajztudÁs. Ástja sorÁjn Kolumbusz - a korabeli hajÁzÁsi elÁÁ-rÁsoknak megfelelÁen - igen pontos Ás szÁletes hajÁnaplÁt Árt.

Ennek eredetije elveszett ugyan, de Las Casas az IndiÁk tÁrtÁnetÁrÁl Árt krÁnikÁjÁba az egÁsz naplÁt lemÁsolta, Á megmaradt az utÁkor szÁjmÁra ez a pÁratlan dokumentum. S Ágy derÁlt fÁny Kolumbusz aprÁ csalÁsaira is, ahogy a naplÁba jegyzett adatokat meghamisÁtotta, nehogy kiderÁljÁn a legÁnysÁg szÁjmÁra, hogy milyen rettenetesen messze kerÁltek a partokÁl. Mert a hosszÁ, eredmÁnytelen hajÁzÁs bizony kikezde az emberek tÁrelmÁt, mÁj-r-mÁj fÁlÁ volt, hogy fellÁzadnak, s akkor megsemmisÁl a nagy terv. Kolumbusz Álete vÁgÁig makacsul ragaszkodott a fÁldgolyÁ nagysÁjÁrÁl alkotott elkÁpzelÁseihez, valamint ahhoz, hogy 1492. október 12-Án elÁrkezett IndiÁba. E tÁvedÁse alapjÁjn nevezÁk ma is Amerika ÁslakÁit indiÁnoknak, a kÁzÁp-amerikai szigeteket pedig nyugat-indiai szigeteknek.

A tengernagy 1506. május 20-Ájn hunyt el Valladolidban. SÁrjÁra FerdinÁnd kirÁly a kÁvetkezÁket Áratta: A Castilla y a LeÁn Nuevo Mundo diÁ ColÁn. Vagyis: KasztÁ-liÁnak Ás LeÁnnak Áj vilÁjgot adott Kolumbusz. TengerÁsz Henrik - A

tájköletes herceg mondhatnánk a letmásvé a s egyanisge alapján a portugáliai Henrik infánsra, noha a kortársak azt, hanem a kassá' bbi II. János királyt illetően e házelg' elnevezéssel.

Mi Tengerész Henriként tartjuk azt szímon, elismeréssel adóza a nagy európai expanzió kezdeti szakaszában játszott, legendákkal is bővésegen ívezett szerepének.

Tengerész Henrik mérhetetlen ambícióval, lendülettel szervezte, a szótá' n' zte á' jobb a s á' jobb f' lddarabok feltá' a s meghá' d' t' s' t. I. János király má' s' d' s' z' l' l' t' t' fia, a má' s' rok elleni k' z' z' delem egyik legdinamikusabb egyanisgeket emelkedett ki a kortárs nemesurak k' z' z' l' l' : a kereszteshadjárat eszméje á' lete v' g' g' ig meghatá' szerepet játszott politikai t' r' k' v' seiben.

Ceuta erd' j' nek bevétele - az afrikai expanzió kezdé' pontja - után a t' s' g' kormá' n' y' z' j' k' t' , majd hamarosan az egyik leggazdagabb, komoly katonai erd' t' is k' p' v' s' l' ' portugál lovagrend nagymestereket szervezte a további h' d' t' t' s' okat.

Kassá' bb, immár a d' l- portugáliai Algarve tartomány (a korabeli portugál halászat, kereskedelem, hajás' z' s' "fellegvár' kormá' n' y' z' j' k' t' v' g' leg az á' s' z' ak- afrikai partokkal farkasszemet néz' z' ' Lagosban telepedett meg; ide, ebbe a forgalmat kiké' t' v' i' rosba tette á' t' á' l' l' d' s' z' á' k' h' e' l' y' t' , f' á' r' i' udvarát.

Henrik má' v' e' l' s' ge bizonytal nem maradt el királyi testvéreié mellett; ám á' r' e' k' l' d' se els' sorban a f' l' d' r' a' z' i, csillagászati, matematikai, kartográfiai tudás legfrissebb eredményei, illetve azok gyakorlati hasznos- t' s' a felé fordult. Bár terveit k' z' z' t' t' szerepelt, hogy a stratégiai helyen fekv' Sagresben erd' s, á' j' tengerészeti telepet alap- t' s' on, a k' z' z' t' u' d' a' t' b' a' n' meggyé' k' e' s' e' d' e' t' t' h' i' e' d' e' l' e' m' m' e' l' l' e' n' t' e' n' s' e' m' m' i' f' e' l' e' l' e' v' t' t' i' r' i' f' o' r' r' á' s' v' a' g' y' l' e' t' e' n' y' a' g' s' e' m' u' t' a' l' a' r' r' a, h' o' g' y' i' t' t' , a Vila do Infante nevé' telepé' l' s' e' n' a hajás' z' s' i ismeretek szisztematikus átadását c' l' z' s' "tengerészeti akadémiát" tesé- t' t' v' o' l' n' a.

A navigáció tudományának hosszú á' v' s' z' á' z' a' d' o' k' r' a' a vitorlás' h' a' j' k' k' kormá' n' y' r' d' j' n' i' l' e' l' s' a' j' t' t' o' t' t' , d' e' n' t' e' n' t' a' s' tapasztalati ismeretanyag maradt. Tengerész Henrik nem annyira tudó' s' t' i' m' o' g' a' t' s' j' a, mint inkább a tudományok eredményeiben is járatos szervező volt a felfedezések elsé' , nagyjából a 15. század elsé' á' v' t' i' z' e' d' t' e' t' l' Vasco da Gama Indiába vezeté' t' t' i' g' tartó' s' szakaszának.

Nem csupán - s talán nem is elsé' sorban - a megismerés vé' g' y' a' s' z' t' a' n' n' z' t' e' a hajóra mindá' s' s' z' e' n' e' g' y' - t' t' alkalommal szé' l' l' s' Tengerész Henriket az á' j' b' b' a' s' á' j' b' b' e' x' p' e' d' i' c' i' k' f' e' l' s' z' e' r' e' l' e' s' e' r' e.

A kor nemesemberének, nagyhatalmú f' l' d' e' s' u' r' á' j' n' a' k' "természetes" ambíció' j' i' l' l' v' a' l' munká' l' k' o' d' o' t' t' m' a' g' á' n' b' i' r' t' o' k' o' s' i' vagyoni' n' a' k' s' z' e' n' t' e' l' e' n' g' y' a' r' a' p' t' s' i' n' . A tengeri expanzió megind- t' s' i' s' b' a' n' j' á' j' t' s' z' o' t' t' s' z' e' r' e' p' e' t' p' e' r' s' z' e' m' i' n' d' e' z' s' e' m' m' i' t' s' e' m' c' s' o' r' b' a' - t' j' a; a' m' b' i' c' i' o' s' i' s' a' z' e' h' e' z' p' á' j' r' o' s' u' l' s' l' e' h' e' t' s' e' g' e' k' , v' a' g' y' o' n' a' s' b' e' f' o' l' y' á' s' a' k' o' r' a' i' f' e' l' d' e' z' e' s' u' t' a' k' m' o' t' o' r' j' á' v' i' t' e' s' t' .

Kapcsolódó anyag : Wikipedia